Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Bijdrage Noodhulp Aardbeving Marokko

Beleidsveld	Internationale Zaken en Regionale Samenwerking
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Matthijs Peters
Kenmerk	11639164
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Een bijdrage van 368.000 euro beschikbaar te stellen aan het VNG Fonds voor hulp aan Marokko deels te dekken vanuit de post onvoorzien (159.000 euro) en, in afwijking van de gebruikelijke financiële werkwijze, het budget voor tegemoetkoming in de energiekosten voor maatschappelijke organisaties (209.000 euro).
2. Dit raadsbesluit in werking te laten treden op de dag van bekendmaking op grond van artikel 5 lid 1 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting
Marokko is getroffen door een zware aardbeving waarbij vele duizenden doden en gewonden te betreuren zijn en er enorme materiële schade is waarbij duizenden mensen hun huis hebben verloren. Om de Marokkaanse gemeenschap te ondersteunen stelt het college voor om per inwoner uit Utrecht een bedrag van 1 euro te doneren voor noodhulp. De raad geeft met dit besluit aan dat de gemeente Utrecht een bijdrage van 368.000 euro levert aan het VNG Fonds voor hulp aan Marokko.

Context
Op 8 september is Marokko getroffen door een zware aardbeving waarbij vele doden en gewonden te betreuren zijn. Ook de materiële schade is enorm, duizenden gezinnen verloren hun huis. Net zoals bij de aardbeving in Turkije en Syrië eerder dit jaar gaat het om een natuurramp in een land waar veel van onze inwoners hechte banden mee hebben. Met 31.000 inwoners is de Marokkaanse gemeenschap de grootste niet-Nederlandse gemeenschap in Utrecht en daarmee treft deze ramp ook de inwoners van onze stad hard.

Vanuit de VNG is een noodfonds opgericht waarmee de lokale gemeenschappen in het getroffen gebied kunnen worden ondersteund. Met een bijdrage van 1 euro per inwoner aan dit fonds sluiten we aan bij andere gemeenten die dezelfde bijdrage hebben geleverd. Hiermee volgen we ook de aanpak die eerder dit jaar ook na de aardbeving in Turkije en Syrië is gehanteerd.

Juridische context
Het betreft een afwijking van de vastgestelde begroting, daarom is het wenselijk dat de raad hierover een expliciet besluit neemt.

Beslistermijn
22 september 2023

Beoogd effect
De bijdrage van Utrecht draagt bij aan een snelle totstandbrenging van noodhulp aan het getroffen gebied.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
In 2006 heeft het college het beleidskader ‘Respons op rampen in het buitenland’ opgesteld. Bij de afweging of een bijdrage aan noodhulp wordt gegeven kijkt het college naar aspecten die de VNG noemt in haar leidraad ‘Een ramp in het buitenland, en nu?’. Daarbij wordt o.a. gekeken naar samenwerkingsrelaties met het land, draagvlak in de stad, historische en culturele banden en eventuele projecten van de VNG of andere gemeenten.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Een bijdrage van 368.000 euro beschikbaar te stellen aan het VNG Fonds voor hulp aan Marokko deels te dekken vanuit de post onvoorzien (159.000 euro) en, in afwijking van de gebruikelijke financiële werkwijze, het budget voor tegemoetkoming in de energiekosten voor maatschappelijke organisaties (209.000 euro).
Argumenten	
1.1	Deze bijdrage voor steun bij de natuurramp in Marokko betreft spoedeisende noodhulp, om de mensen en gemeenschappen in het getroffen gebied te ondersteunen.
	Er is in het getroffen gebied acute noodhulp nodig voor bijvoorbeeld medische infrastructuur en om een dak te kunnen bieden aan de duizenden mensen die hun huis zijn kwijt geraakt. De bijdrage van Utrecht en andere gemeenten draagt hieraan bij.
1.2	Utrecht kent een grote Marokkaanse gemeenschap met hechte banden met het thuisland.
	Het is nadrukkelijk geen staand beleid om bij iedere natuurramp elders in de wereld een euro per inwoner te doneren. Dit is ook geen kerntaak van de gemeente. Een mogelijke bijdrage bij dergelijke rampen (financieel dan wel qua expertise) wordt per geval beoordeeld. Belangrijk in die weging is de link tussen Utrecht en het getroffen gebied. Utrecht kent een grote Marokkaanse gemeenschap. Deze bijdrage is dan ook een teken van solidariteit richting hen en het land waar veel van hun familie woont.
1.3	Na de aardbeving in Turkije en Syrië eerder dit jaar is eenzelfde donatie gedaan van 1 euro per inwoner
	Ook bij deze ramp betrof het een gebied waar veel inwoners van Utrecht een sterke verbinding mee hebben op basis van dezelfde redenering. De beide rampen zijn daarmee zeer vergelijkbaar in de mate waarin die raken aan de inwoners van Utrecht.
Kanttekeningen/ Risico's	
1.1	Dekking vanuit de middelen voor tegemoetkoming in de energiekosten maakt dat dit jaar geen extra inzet meer zal worden gepleegd om dit geld te besteden aan dat doel.
	Binnen deze middelen heeft het college een subsidieregeling opgezet voor tegemoetkoming in de energiekosten. Het aantal aanvragen op deze regeling is lager dan vooraf verwacht. Het nu verlagen van dit budget met 209.000 euro betekent dat het college dit jaar geen aanvullende inzet meer pleegt om het resterende budget nog te besteden aan dit doel, zoals het opzetten van een aanvullende regeling.
1.2	Dit besluit is een afwijking van de gebruikelijke financiële werkwijze om verwachte overschotten niet in het lopende jaar in te zetten.
	Op basis van de financiële verordening en het principe van integrale afweging is de gebruikelijke financiële werkwijze tussen raad en college in de afgelopen decennia dat (vanuit financiële behoedzaamheid) verwachte meevallers in het lopende jaar niet worden ingezet voordat ook bekend is wat de tegenvallers in datzelfde jaar zijn.

	Voor bijdragen aan noodsteun bij rampen die raken aan onze stad wordt gebruikelijk het (wettelijk verplichte) budget voor onvoorziene kosten, vanuit het programma Algemene middelen aangesproken. Dit budget is echter niet toereikend. Tegelijkertijd mag de post onvoorzien niet worden overschreden. Vanwege de directe nood in Marokko, en het belang van een spoedig besluit constateren we dat in dit uitzonderlijke geval de integrale afweging te laat komt om spoedig te kunnen handelen. Daarom stelt het college in dit uitzonderlijke geval voor hier af te wijken van de gebruikelijke werkwijze. Op dit moment loopt een gesprek met uw raad over de omgang met dekking van moties in bredere zin. In dat traject is ook geconstateerd dat de financiële spelregels weliswaar lange tijd op dezelfde wijze in de raad worden gehanteerd maar slechts beperkt en niet altijd eenduidig vastgelegd. Deze situatie bevestigt de geconstateerde noodzaak om te komen tot heldere financiële afspraken. Desalniettemin is de overweging dat, in dit uitzonderlijke geval, de regels niet in de weg zouden moeten staan van hulp in nood.
1.3	Verlenen van een financiële bijdrage als reactie op deze aardbeving in Marokko kan verwachtingen scheppen richting toekomstige rampen.
	Het verlenen van een financiële bijdrage kan gezien worden als een (politiek) precedent voor het verlenen van een gemeentelijke bijdrage als reactie op rampen die in het buitenland gebeuren. Dit is een toenemend risico omdat de verwachting is dat het aantal (natuur-)rampen in de toekomst zal toenemen. Wij constateren dat een meer eenduidige aanpak op noodhulp handvatten kan bieden voor onze reactie op soortgelijke gebeurtenissen in de toekomst. Het college gaat, in overleg met de raad, aan de slag om te komen tot een passende werkwijze.
Beslispunt	
2	Dit raadsbesluit in werking te laten treden op de dag van bekendmaking op grond van artikel 5 lid 1 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht.
Argumenten	
2.1	Een spoedige inwerkingtreding van dit besluit is nodig vanwege de noodsituatie als gevolg van de aardbeving.
	Op dit voorstel is de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht van toepassing. Dit betekent dat het raadsbesluit in werking treedt 5 weken na bekendmaking (artikel 4 lid 2 Referendumverordening). Vanwege de noodsituatie als gevolg van de aardbeving is het van belang dat het raadsbesluit direct na vaststelling in werking treedt. Bij toepassing van artikel 5.1 blijft de mogelijkheid bestaan over het raadsbesluit een raadgevend referendum te houden. Op basis van de uitkomst van een eventueel referendum kan worden voorgesteld het raadsbesluit in te trekken.

Financiën

De bijdrage van 368.000 euro aan het VNG Fonds wordt voor 159.000 euro gedekt door inzet van de post onvoorzien die als budget beschikbaar is binnen het programma Algemene middelen in onze begroting. De post onvoorzien is bedoeld als dekking voor uitgaven die niet zijn voorzien in de begroting, een natuurramp is onvoorzien en past daarmee binnen dat doel. Het is wettelijk voorgeschreven dat er een post onvoorzien wordt opgenomen in de gemeentebegroting maar de hoogte is niet verplicht gesteld. In de begroting van de gemeente Utrecht is de post onvoorzien een structureel budget ter hoogte van 159.000 euro. Door de volledige inzet van de post onvoorzien is er voor de rest van het jaar geen budget voor onvoorziene kosten meer beschikbaar.

Het restant van 209.000 euro wordt voorgesteld binnen hetzelfde programma Algemene middelen te dekken door 209.000 euro van het incidenteel budget dat in de Begroting 2023 is gereserveerd voor ‘tegemoetkoming in de energiekosten van maatschappelijke organisaties’. Dit budget zal dus niet verder voor dat doel in te zetten maar voor de bijdrage aan het VNG Fonds. Dit betekent dat dit jaar geen nieuwe inzet wordt gepleegd om dit budget volledig te besteden aan tegemoetkoming in de energiekosten voor maatschappelijke organisaties.

In de raadsbrief van 12 september 2023 gaf het college aan dat dit vanuit dit budget mogelijk is. Dit besluit betekent echter wel dat voorbij moet worden gegaan aan de financiële spelregel om niet vooruit te lopen op besteding van verwachte meevallers in het lopende jaar. Dit omdat gedurende het jaar niet alleen meevallers maar ook tegenvallers optreden.

Gezien de nood die door deze aardbeving ontstaat hoog is en het bedrag aan budget onvoorzien niet toereikend is, Gezien de directe nood in Marokko, en het belang van een spoedig besluit constateren we dat in dit uitzonderlijke geval de integrale afweging te laat komt om spoedig te kunnen handelen. Daarom stelt het college aan de raad voor (eenmalig) toestemming te geven af te wijken van de gebruikelijke financiële werkwijze.

Het college gaat daarnaast graag in gesprek met de raad om te komen tot hernieuwde afspraken voor toekomstige noodsituaties (die raken aan grote groepen in onze stad) en de budgettaire gevolgen daarvan.

Vervolg
Na besluitvorming zal de bijdrage van 368.000 euro worden overgemaakt naar het VNG Fonds. Met de VNG zal in gesprek worden gegaan over de bestedingen van de middelen.

Zoals genoemd in kanttekening 1.1 verdient het aanbeveling een toereikende werkwijze te vinden voor het (al dan niet) verstrekken van noodhulp bij internationale rampen. In de huidige werkwijze drukken deze financiële bijdragen in de eerste plaats op de post onvoorzien en wordt in overeenstemming met de raad een aanvullende dekking gezocht. Het college gaat graag het gesprek aan met de raad over hoe bij rampen in de toekomst te handelen.

Daarnaast verdient de constatering, die ook met uw adviescommissie is gedaan, dat de financiële afspraken weliswaar lange tijd op dezelfde wijze in de raad worden gehanteerd maar slechts beperkt en niet eenduidig vastgelegd zijn, een vervolg in gesprek om te komen tot helder vastgelegde afspraken tussen raad en college.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden over dit voorstel.

Communicatie
Over het voornemen van het college tot dit raadsvoorstel is reeds een raadsbrief verzonden.

Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlagen
-